

Nr 23

Utlåtande i anledning av motioner angående vatten- och luftföroreningar m. m.

I de till allmänna beredningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 460 av herr *Torsten Andersson* och II: 585 av herr *Grebäck m. fl.* hemställes att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att i motionen behandlade frågor må bli föremål för allsidig och förutsättningslös utredning med utnyttjande av naturvetenskaplig expertis med uppgift att utarbeta riktlinjer och anvisa former *dels* för vattenförsörjningens tryggande, *dels* för undersökningar av möjligheterna att eliminera vattenföroreningar vid våra kuster, *dels ock* undersöka möjligheterna att kontrollera och minska luftföroreningar och därav betingade skador.

Motionärerna framhåller, att tillgången till en fullgod råvattenförsörjning på sikt kan vara avgörande för lokaliseringpolitiken. Genom modern metodik är det möjligt att nyttja det radioaktiva medlet tritium som spårämne för markvatten- och grundvattenundersökningar. Härigenom kan man få besked om var grundvatten kan sökas och till vilka mängder det kan uttagas utan risk för kvalitetsförsämring. För att förhindra felinvesteringar, som kan begränsa en önskvärd lokaliseringspolitik och expansion, måste dylika utredningar verkställas. Som en praktisk ekonomisk åtgärd borde från samhällets sida kunna anvisas ett samarbete för tryggande av vattenförsörjningen inom större områden i landet än vad som normalt omfattas av en enda vattentäkt. Förslagsvis borde därvid s. k. hydrogeologiska kartor upprättas, baserade på en beräkning av grundvattenreservoarernas kapacitet inom olika landskapsregioner eller kommunblock. Det torde få anses som ett allmänligt samhällsintresse att finna former för en utbredd sådan verksamhet, eventuellt genom ett statligt huvudmannaskap eller genom samarbete mellan statliga och kommunala organ.

En hydrologisk kartering av hela kustregionen framstår enligt motionärernas mening mot bakgrund av de ökade vattenföroreningarna kring landets kuster som synnerligen aktuell och samhällsnödvändig. Det kan därvid vara lämpligt och önskvärt att genom en statlig undersökning utreda möjligheterna att indela kusterna i hydrogeografiska zoner med bestämning av kustområdenas nutida och framtida tillåtna föroreningsgrad eventuellt i samarbete med övriga berörda nordiska stater t. ex. genom Nord-

forsk (Nordiska Teknisk-Naturvetenskapliga Forskningsorganisationen). Ytterligare ett långsiktligt problem på naturföroreningarnas område med stor ekonomisk räckvidd finns i fråga om luftföroreningarna. För att förhindra en alltför kraftig koncentration av olika slag av luftföroreningar måste samhällets organ äga kännedom om dessa och deras följdverkningar.

Anförda synpunkter av naturvetenskaplig art anser motionärerna bör läggas till grund för den framtida samhällsplaneringen till förhindrande av en ur miljösynpunkt mindre lämpad lokalisering av industrier och befolkningscentra.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från Institutet för vatten och luftvårdsforskning, som anfört:

Grundvattnets roll som dricksvattenreserv blir allt mindre i tätbefolkade områden. Grundvattnet förslår icke för samhällenas dricksvattenbehov utan ytvattentäkt måste i allt högre grad tas i anspråk. En kartläggning av grundvattenförhållandena kan huvudsakligen ha intresse för medelstora och små samhällen samt för den direkta landsbygden.

Undersökningar av kustområden pågår på flera viktiga avsnitt. Som bekant utförs undersökningsarbeten tillsammans med Danmark i Öresund och dessutom förekommer större undersökningar t. ex. i Stockholms skärgård och i Gävlebukten. En systematisk kontroll av kustvattnen är emellertid önskvärd och kan väl förväntas bli organiserad genom Naturvårdsverkets försorg. Detsamma torde gälla luftföroreningarna t. ex. från eldning av tunga eldningsolja.

Utskottet

I motionerna hemställs om utredning med naturvetenskaplig expertis om riktlinjer och former för vattenförsörjningens trygghet, för eliminering av vattenföroreningar vid kusterna och för minskande av luftföroreningar.

För att verkställa utredning angående planeringen av forskning rörande våra naturresursers bevarande och utnyttjande har 1964 års naturresursutredning tillsatts. I direktiven för utredningen anföres bl. a. att som underlag för ställningstaganden och åtgärder rörande naturresurserna erfordras en fortlöpande målinriktad forskningsverksamhet. Direktiven ger exempel på de områden som kan beröras och nämner bl. a. den aktiva naturvården och bekämpande av föroreningar genom gifter, avfallsprodukter, avloppsvatten och förbränningsgaser. För budgetåret 1967/68 har beslutats att naturresursutredningen skall besluta om användningen av alla medel för naturresursforskning samtidigt som anslaget till denna forskning ökas. Forskning bedrivs bl. a. av det år 1966 inrättade Institutet för vatten- och luftvårdsforskning. Till institutet är knutet ett serviceorgan, som har till ändamål att mot ersättning utreda industriernas, kommunernas och allmänna organs problem rörande vatten- och luftvård.

Frågor om naturvård samt vatten- och luftföroreningar har tidigare varit

uppdelade på ett flertal olika statliga myndigheter. I proposition nr 59 till årets riksdag har framlagts förslag till en samordnad och utbyggd organisation för natur-, vatten- och luftvård med en central ny myndighet, statens naturvårdsverk. I propositionen understryker departementschefen att det framlagda förslaget kraftigt bör bidra till en effektivisering av arbetet inom dessa viktiga samhällsområden. Av aktuella och planerade arbetsuppgifter inom naturvården nämnes i propositionen påbörjande av en plan för kustzonindelning avseende fritids- och naturvårdsområden, industri m. m. Bland särskilt angelägna arbetsuppgifter inom naturvården nämnes bl. a. utarbetande av planer för vattenhushållningen inom regioner med kartläggning av vattentillgångarnas tillstånd.

Immissionssakkunniga har i december 1966 avgivit förslag till lag om luftförorening, buller och andra immissioner samt lag om tillsyn till skydd mot vattenförorening, luftförorening, buller m. m. (miljötillsynslag). Enligt lagförslaget skall den som använder eller ämnar använda fast egendom för ändamål, som kan medföra immission, vara skyldig att vidta de skyddsåtgärder och de övriga försiktighetsmått som skäligen kan fordras.

Härtill kan nämnas att frågan om Skånes och Hallands blivande vattenförsörjning nyligen varit föremål för särskild utredning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (SOU 1965: 8).

Utskottet finner att de viktiga frågor som motionärerna berört är föremål för stor uppmärksamhet av olika utredningar samt att konkreta förslag innefattande väsentliga förbättringar nyligen genomförts eller inom kort kommer att genomföras. Motionärernas syfte synes därmed vara tillgodosett.

Med stöd av det anförda hemställer utskottet

... att motionerna I: 460 och II: 585 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 april 1967

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hellebladh, Eric Gustaf Peterson, Oscar Carlsson, Axel Kristiansson, Hedlund, Yngve Persson, fru Hultell, fru Elvy Olsson, herrar Helge Karlsson, Wååg, fru Diesen och herr Wirtén;

från andra kammaren: herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv, Lundmark, Wikner, Larsson i Borrby, Nilsson i Bästekille, Hyltander, Nilsson i Agnäs, Wiklund i Härnösand och From.